

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
1 november 2019
Kenmerk
PEN/U201900817
Lbr. 19/093
Telefoon
070 - 373 83 93
Bijlage(n)
4

Onderwerp
Instemming Klimaatakkoord en moties

Samenvatting

De gemeenten stellen drie randvoorwaarden aan het Klimaatakkoord: haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving, voldoende bevoegdheden en tegemoetkoming uitvoeringslasten. Op deze randvoorwaarden heeft het bestuur belangrijke aanvullende afspraken met het kabinet gemaakt over woonlastenneutraliteit, warmte ordening, regionale energiestrategieën en toereikende financiële middelen op basis van artikel 2 Financiële-verhoudingswet.

Daarmee zijn we nog niet met alle drie randvoorwaarden klaar, maar wordt naar het oordeel van het bestuur voldoende houvast geboden om van start te gaan met het [Klimaatakkoord](#). Het Klimaatakkoord is nadrukkelijk geen eindpunt maar een van de stappen in een langlopend traject met meerdere onderdelen. Als op termijn onvoldoende aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren.

Wij hebben in de afgelopen maanden ons oordeel over het Klimaatakkoord bij u getoetst. In de verschillende bijeenkomsten hebben wij op hoofdlijnen veel steun ervaren. Deelnemers onderschrijven het belang van de energietransitie en bevestigen dat deze aansluit op gemeentelijke ambities. Tegelijkertijd hebben zij concrete vragen en zorgen over betaalbaarheid en uitvoering. Gelet op de opbrengst van de gesprekken in het land legt het VNG-bestuur het Klimaatakkoord met een positief preadvies aan u voor en doet het bestuur u een voorstel voor de inzet van de VNG in het vervolgproces. Met deze voorstellen wordt ook voldaan aan de oproep in de twee eerdere moties over het Klimaatakkoord¹. Deze moties hadden betrekking op het betrekken van de leden bij de uitwerking van de afspraken in het Klimaatakkoord en de besluitvorming over het Klimaatakkoord in een ledenvergadering te laten plaatsvinden.

¹ Moties '[Extra ALV inzake Klimaatakkoord](#)' en '[Op weg naar een definitief Klimaatakkoord](#)'.

Aan de leden**Datum**

1 november 2019

Kenmerk

PEN/U201900817

Lbr. 19/093

Telefoonnummer

070 - 373 83 93

Bijlage(n)

4

Onderwerp

Instemming Klimaatakkoord en moties

Geacht college en gemeenteraad,

Het VNG-bestuur sprak eerder in de [ledenbrief van 18 september jongstleden](#) uit, dat er verschillende aanvullende afspraken zijn gemaakt over het Klimaatakkoord. Daarmee zijn wij nog niet met de door de leden gestelde drie randvoorwaarden klaar, maar wordt naar het oordeel van het bestuur voldoende houvast geboden om van start te gaan met het [Klimaatakkoord](#). Als op termijn onvoldoende aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren.

Om dit oordeel van het bestuur te toetsen spraken wij in de afgelopen maanden met veel bestuurders en ambtenaren, onder meer op de landelijke conferentie in Nieuwegein en in bijeenkomsten van onder meer P10, G40 en provinciale afdelingen. Gelet op de ontvangen steun zal het bestuur het Klimaatakkoord met een positief preadvies aan u voorleggen.

In deze ledenbrief staan wij stil bij:

1. Onze randvoorwaarden bij het Klimaatakkoord
2. De opbrengst van de bijeenkomsten in het land
3. Het positieve preadvies van het bestuur
4. De belangrijke opgaven in deze fase van het Klimaatakkoord
5. Besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s.

1. Randvoorwaarden van gemeenten bij het Klimaatakkoord

In de coalitie-, raadsakkoorden en collegeprogramma's van 2018 hebben veel gemeenten de eerdere uitgangspunten uit de [Investeringsagenda 'Naar een duurzaam Nederland'](#) vertaald in concreet gemeentelijk beleid. Daarbij pakken gemeenten de regierol op een aantal thema's binnen de energietransitie. Daarnaast zijn gemeenten vanaf de start betrokken bij de gesprekken over het Klimaatakkoord. Aan alle Klimaattafels is de VNG vertegenwoordigd geweest door een gemeentebestuurder en hebben gemeenteambtenaren bijgedragen aan de inhoudelijke voorbereiding. Hierin hebben wij steeds intensief samengewerkt met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW).

Gedurende het proces hebben gemeenten benadrukt dat de snelheid waarmee uitvoering kan worden gegeven aan het Klimaatakkoord, afhankelijk is van de mate waarin zij in staat worden gesteld om daadwerkelijk regie te voeren. Gemeenten hebben ook draagvlak voor de energietransitie nodig bij inwoners, bedrijven en andere betrokken partijen. Het succes van de energietransitie is dan ook afhankelijk van de afspraken over de randvoorwaarden die de leden in de Buitengewone ALV van 2018 hebben vastgesteld: haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving, voldoende bevoegdheden, tegemoetkoming in de uitvoeringslasten.

Op deze randvoorwaarden heeft het bestuur belangrijke aanvullende afspraken met het kabinet gemaakt over woonlastenneutraliteit, warmte ordening, Regionale Energiestrategieën en toereikende financiële middelen op basis van artikel 2 Financiële-verhoudingswet. De inhoudelijke toelichting op de randvoorwaarden en de aanvullende afspraken vindt u in de [ledenbrief van 18 september jongstleden](#).

2. Opbrengst van de bijeenkomsten in het land

Wij hebben in de afgelopen maanden, zowel in de landelijke conferentie in Nieuwegein als in bijeenkomsten van onder meer P10, G40 en provinciale afdelingen, het positieve oordeel van het bestuur over het Klimaatakkoord bij u getoetst. In de bijeenkomsten hebben wij veel steun ervaren. Deelnemers onderschrijven het belang van de energietransitie en bevestigen dat deze aansluit op gemeentelijke ambities. Tegelijkertijd zien zij een ingrijpende brede maatschappelijke opgave, waarvoor draagvlak in de samenleving noodzakelijk is en de stapeling en complexiteit van opgaven veel aandacht vraagt. Die belangrijke opgave komt bovendien in een periode dat veel gemeenten financiële problemen hebben, met name door de tekorten in het sociaal domein. In de gesprekken tot nu toe delen gemeenten de gezamenlijke opgave in het Klimaatakkoord, maar leggen zij in de praktijk verschillende accenten. Dit kan gaan om de warmteopgave in sterk verstedelijkt gebied, of juist om de ruimtelijke inpassing in relatie tot landschappelijke waarden.

De gesprekken hebben de volgende speerpunten opgeleverd voor het vervolgtraject:

- Gemeenten hebben behoefte aan duidelijkheid over de processtappen en planning voor het artikel 2-onderzoek Financiële-verhoudingswet, woonlastenneutraliteit, marktordening warmte en het wetgevingstraject. Er wordt een duidelijk tijdspad verzocht over wanneer wat helder is.
- Gemeenten benadrukken het belang van gelijkwaardig partnerschap in de interbestuurlijke samenwerking. Dit speelt onder meer bij het ruimtelijk inpassen van hernieuwbare energieoplossingen. Gemeenten willen meedenken en serieus worden genomen.
- Gemeenten willen meer waarborgen dan alleen verondersteld vertrouwen tussen overheden. Procesafspraken moeten in het vervolgtraject verder worden uitgewerkt en geconcretiseerd om meer zekerheid te bieden.

3. Positief preadvies van het VNG-bestuur

Gelet op de opbrengst van de gevoerde gesprekken in het land legt het VNG-bestuur het Klimaatakkoord met een positief preadvies aan u voor. Het bestuur stelt u voor om met uw besluitvorming over het Klimaatakkoord ook de twee eerdere moties over het Klimaatakkoord² af te doen. Deze moties gaan over het betrekken van de leden bij de uitwerking van de afspraken in het Klimaatakkoord en de besluitvorming over het Klimaatakkoord in een ledenvergadering te laten plaatsvinden. Met de gesprekken in het land en de besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s. is aan de oproep in deze moties voldaan. Ook in de toekomst zullen wij de leden intensief blijven betrekken en informeren door bijeenkomsten in het land, onze contacten met gemeentelijke netwerken en andere gelegenheden te benutten. Ook zal besluitvorming steeds in een ledenvergadering of formele ledenraadpleging laten plaatsvinden.

Wij benadrukken dat het Klimaatakkoord geen eindpunt is, maar één van de stappen in een langlopend traject richting 2050 met meerdere complexe onderdelen. Op veel van die onderdelen zijn er op dit moment alleen procesafspraken en moeten belangrijke knopen nog worden doorgehakt. De randvoorwaarden van gemeenten blijven in volgende fases in het traject dan ook volledig van kracht. Als onvoldoende aan deze randvoorwaarden wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren. Wanneer in de volgende fases van het traject nieuwe afspraken worden gemaakt die de bevoegdheden of financiën van gemeenten raken, zullen wij deze afspraken aan de leden voorleggen in een ALV of een formele ledenraadpleging. Dit is in lijn met de eerdere afspraken in het kader van het Interbestuurlijk Programma (IBP) en de strekking van eerder in de ALV aangenomen moties.

4. De belangrijke opgaven in deze fase van het Klimaatakkoord

Indien de leden in de Buitengewone ALV instemmen met het Klimaatakkoord kunnen wij in deze fase op een aantal thema's belangrijke vervolgstappen zetten. Als VNG zullen wij ons in deze fase met name inzetten voor de volgende opgaven:

- *Vergoeding uitvoeringslasten*: wij willen afspraken maken met het Rijk over de vergoeding voor nieuwe uitvoeringslasten. Daarvoor moet in 2020 het artikel 2-onderzoek Financiële-verhoudingswet worden opgeleverd en zijn evaluatiemomenten in latere jaren nodig om de werkelijke uitvoeringslasten goed te kunnen monitoren.
- *Haalbaarheid en betaalbaarheid*: met het Rijk willen wij vaststellen of de haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving voldoende gewaarborgd is om de doelstellingen in het akkoord te behalen. Indien nodig willen wij nadere afspraken maken die de betaalbaarheid ten goede komen. Hierin is het onderzoek naar de mate, spreiding en clustering van woonlastenneutraliteit bij verschillende woningtypen en warmteoplossingen een belangrijk onderdeel. VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hebben hierover reeds nadere vervolgafspraken over vastgelegd ([zie brief BZK 28 juni 2019](#)).
- *Collectieve warmte*: wij willen afspraken maken met het Rijk op het gebied van collectieve warmte om te komen tot een speelveld dat de juiste condities schept (juridisch, financieel, organisatorisch) om waar zinvol tot nieuwe warmtesystemen te komen. Daarbij moeten maatschappelijke belangen als duurzaamheid, betaalbaarheid, betrouwbaarheid en rechtvaardigheid goed geborgd zijn. Er is een wetstraject 'Warmtewet 2.0' gestart om de

² Moties '[Extra ALV inzake Klimaatakkoord](#)' en '[Op weg naar een definitief Klimaatakkoord](#)'.

besluitvorming over en investeringen in de aanleg en exploitatie van warmtenetten te faciliteren en de benodigde rollen en verantwoordelijkheden van publieke en private partijen nader te duiden. VNG en het kabinet zijn daarnaast een gezamenlijk 'joint factfinding'-onderzoek gestart om te komen tot goede afspraken over de financiële belemmeringen waar gemeenten nu tegenaan lopen bij de aanleg van warmtenetten.

Wij zullen hierbij zowel bestuurders als ambtenaren betrekken en u actief informeren over de voortgang.

5. Besluitvorming in de Buitengewone ALV van 29 november a.s.

Voorstellen VNG-bestuur aan de leden

Gelet op de voorgaande overwegingen en op de daarin gestelde voorbehouden stelt het VNG-bestuur u voor om in te stemmen met:

1. Het Klimaatakkoord
2. De inzet van de VNG voor het vervolgproces:
 - a. Vertaling van de uitkomsten van het artikel 2-onderzoek Financiële-verhoudingswet naar de uitvoeringslasten in toereikende financiële randvoorwaarden voor gemeenten
 - b. Voldoende borging van de haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving op basis van onder meer het onderzoek naar de mate, spreiding en clustering van woonlastenneutraliteit bij verschillende woningtypen en warmteoplossingen
 - c. Goede afspraken over collectieve warmte, waarbij we waar zinvol komen tot nieuwe warmtesystemen. Onder andere door het wegnemen van financiële belemmeringen waar gemeenten nu tegenaan lopen bij de aanleg van warmtenetten.

Met deze voorstellen geeft u het bestuur richting bij de verdere uitwerking van de afspraken in het Klimaatakkoord.

Klimaatakkoord niet amendabel

De tekst van het Klimaatakkoord is niet amendabel. Wel is het mogelijk om moties in te dienen. Indien u een motie wilt indienen vragen wij u om deze uiterlijk maandag 18 november a.s. aan te leveren. Deze termijn is gelijk aan de statutaire termijn voor de indiening van amendementen. Dit stelt de leden in staat om tijdig kennis te nemen van uw motie, inclusief het preadvies van het bestuur op de motie, en om hun standpuntbepaling binnen de gemeente voor te bereiden. In de Buitengewone ALV vindt in een gewogen stemming besluitvorming plaats over beide voorstellen. In de vergadering is vanzelfsprekend ruimte voor gedachtewisseling en kunt u spontaan of aangekondigd het woord voeren.

De VNG is in dit traject samen opgetrokken met IPO en UvW. De waterschappen hebben op 11 oktober jl. unaniem ingestemd met het Klimaatakkoord. De provincies nemen een besluit op 21 november a.s.

Met vriendelijke groeten,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.H.C. van Zanen', with a stylized flourish at the end.

mr J.H.C. van Zanen
Voorzitter

Bijlagen: [Klimaatakkoord](#)
[Ledenbrief 18 september 2019](#)
[Motie 'Extra ALV inzake Klimaatakkoord'](#)
[Motie 'Op weg naar een definitief Klimaatakkoord'](#)